

Konkurences padome

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1010, tālr. 67282865, fakss 67242141, e-pasts pasts@kp.gov.lv, www.kp.gov.lv

Rīgā

12.12.2022. Nr. 1.7-2/1212

Uz 27.09.2022 Nr. b/n

Personu apvienībai “Civitta”

Jelgavas valstspilsētas pašvaldībai

Par SIA “Sporta komplekss “Zemgale””

Konkurences padome (turpmāk – KP) ir saņēmusi personu apvienības “Civitta”¹ (turpmāk – Civitta) iesniegumu, kurā lūgts sniegt KP atzinumu par līdzdalības izvērtējumu (turpmāk – Izvērtējums) Jelgavas valstspilsētas pašvaldības (turpmāk – Pašvaldība) kapitālsabiedrībā SIA “Sporta komplekss “Zemgale”” (turpmāk – SKZ).

Priekšnoteikumi publiskas personas līdzdalībai kapitālsabiedrībā ir noteikti Valsts pārvaldes iekārtas likuma (turpmāk – VPIL) 88. panta pirmajā daļā, proti, tiek novērsta tirgus nepilnība, radītas preces vai pakalpojumi vai pārvaldīti īpašumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai.

Savukārt, lai pamatotu, ka citādā veidā nav iespējams efektīvi sasniegt minētā panta pirmajā daļā noteiktos mērķus, publiskai personai ir nepieciešams veikt paredzētās rīcības juridisko un ekonomisko izvērtējumu, t.sk. ietekmes uz konkurenci izvērtējumu un iespējamo konkurences neitralitātes risku izvērtējumu, kā arī konsultēties ar kompetentajām institūcijām konkurences aizsardzības jomā un komersantus pārstāvošajām biedrībām vai nodibinājumiem.

Nemot vērā, ka ir veikts VPIL 88. panta otrajā daļā paredzētais rīcības juridiskais un ekonomiskais izvērtējums, kā arī Civitta ir lūgusi biedrības “Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera” (turpmāk – LTRK) viedokli, KP sniegs atzinumu par Pašvaldības līdzdalības saglabāšanu kapitālsabiedrībā.

LTRK ieskatā, publiskā pārvalde var iesaistīties komercdarbībā, ja tā izpilda vismaz vienu no diviem kritērijiem: 1) publiskas pārvaldes kapitālsabiedrība apsaimnieko valsts interesēm nozīmīgus stratēģiskos aktīvus, nodrošinot to vērtības pieaugumu un tautsaimniecības izaugsmi, vienlaikus nesot atbildību sabiedrības priekšā par to izmantošanu, un/vai 2) iesaistoties komercdarbībā tiek novērsta brīvā tirgus nepilnības². LTRK norādījusi, ka detalizētāks viedoklis par konkrēto kapitālsabiedrību diskusijās ar LTRK biedriem netika izveidots, vienlaikus LTRK aicinājusi Pašvaldību, lemjot par līdzdalības saglabāšanu šajā

¹ Personu apvienība “Civitta” saskaņā ar 10.05.2022. ar Jelgavas valstspilsētas pašvaldību noslēgto līgumu “Par Jelgavas valstspilsētas pašvaldības līdzdalības kapitālsabiedrībās izvērtējumu” veica pašvaldības līdzdalības izvērtēšanu kapitālsabiedrībās.

² LTRK pamatnostādnes publiskas personas dalībai komercdarbībā. Pieejamas šeit:

https://www.ltrk.lv/sites/default/files/inline-files/LTRK_pn_publisk%C4%81s%20p%C4%81rvaldes%20dal%C4%abba%20komerced_0.pdf

kapitālsabiedrībā, ņemt vērā iepriekš minētos LTRK priekšnoteikumus. Tāpat LTRK aicina pārskatīt kapitālsabiedrību sniegtos pakalpojumus un pēc iespējas vairāk kapitālsabiedrību darbības nodrošināšanā iesaistīt privāto sektoru.

Saskaņā ar Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra datiem Pašvaldībai pieder 32,65 % SKZ kapitāldaļu³. Atbilstoši Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma⁴ 1. panta pirmās daļas 6. punktam SKZ uzskatāma par privātu kapitālsabiedrību, kā arī ņemot vērā Pašvaldībai piederošo kapitāldaļu apjomu, secināms, ka Pašvaldībai nav izšķiroša ietekme SKZ atbilstoši Konkurences likuma⁵ 1. panta 2. punktam.

SKZ kopš 2010. gada ir kapitāldaļu turētājs uzņēmumam SIA "Sporta komplekss "Zemgale V"" 10,63 % apmērā, kuras darbības veids atbilstoši NACE klasifikatoram ir izmitināšana viesnīcās un līdzīgās apmešanās vietās (55.10). SIA "Sporta komplekss "Zemgale V"" viesnīca darbojas SKZ teritorijā.

Atbilstoši likuma "Par pašvaldībām" 15. panta pirmās daļas 6. punktam SKZ veic Pašvaldības funkciju, veicinot iedzīvotāju veselīgu dzīvesveidu un sportu, nodrošinot nepieciešamo infrastruktūru un pieejamību ledus sporta aktivitātēm. Atbilstoši VPIL 88. panta pirmās daļas 2. un 3. punktam, SKZ sniedz stratēģiski svarīgus pakalpojumus, kā arī pārvalda īpašumu, kas ir stratēģiski svarīgs gan valsts, gan pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai, kā arī mazina daļēju tirgus nepilnību sporta infrastruktūras un attīstības ziņā, nodrošinot ledus halles pakalpojumus visa gada garumā.

Atbilstoši NACE klasifikatoram, SKZ darbības veids ir sporta objektu darbība (93.11), t.sk. sporta pasākumu organizēšana un vadīšana profesionāļiem vai amatieriem atklātās vai slēgtās sporta bāzēs.

SKZ nodrošina ledus halles darbību, kurai ir piešķirts nacionāls sporta bāzes statuss⁶, un tās teritorijas, kurā ietilpst arī skeitparks (kura izmantošana iedzīvotājiem ir bezmaksas), uzturēšanu. Pašvaldība SKZ darbībā iesaistījās 2001. gadā, sākotnēji ieguldot finanšu līdzekļus aptuveni 18 000 EUR apmērā ar mērķi veicināt sporta (ledus sporta) attīstību Pašvaldībā, kļūstot par 10,6 % kapitāldaļu turētāju. Laika periodā no 2002. līdz 2008. gadam Pašvaldība ir veikusi finanšu ieguldījumus SKZ infrastruktūras attīstībā, t.sk. skeitparka aprikojumam, remontam un tā apkārtnes sakārtošanai, tādā veidā palielinot savu kapitāldaļu līdz 32,65 %.

Kā norādīts Izvērtējumā, Pašvaldības iesaiste SKZ lielā mērā bija saistīta ar SKZ kredītsaistību apjomu. Tā kā tās kavēja SKZ turpmākās attīstības iespējas, Pašvaldība, lai saglabātu gan pieejamību ledus halles infrastruktūrai, gan veicinātu turpmāku vispusīgu sporta attīstību, nolēma investēt finanšu līdzekļus SKZ infrastruktūras attīstībā. Taču kopš 2008. gada Pašvaldība nav veikusi papildu investīcijas SKZ.

Balstoties uz 2020. gada pārskata datiem, SKZ ir darbojusies ar zaudējumiem 10 888 EUR apmērā, kā arī SKZ ir spēkā esošas kredītsaistības no 2003. gada. Lai uzlabotu SKZ finansiālo stāvokli, Izvērtējumā norādīts, ka ir nepieciešams pārvērtēt pakalpojumu cenas. Tāpat Pašvaldībai būtu jāizvērtē iespējas palielināt Jelgavas Ledus sporta skolas (turpmāk – JLSS) izglītojamo līdzmaksājumu apjomu, kas gandrīz pēdējo 10 gadu laikā nav ticis mainīts. Veiksmīgas Kapitālsabiedrības attīstības gadījumā, tai ir potenciāls piesaistīt jaunus investorus, kas savukārt varētu mazināt Pašvaldības iesaisti SKZ.

SKZ pamatpakalpojumu saņēmēji ir gan profesionālā sporta, gan amatieru sporta dalībnieki, gan iedzīvotāji, kas ledus halles pakalpojumus izmanto publiskās slidošanas laikā.

³ <https://info.ur.gov.lv/?#/legal-entity/43603012859>

⁴ Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likums. <https://likumi.lv/ta/id/269907>

⁵ Konkurences likums. <https://likumi.lv/ta/id/54890>

⁶ Ministru kabineta 2010. gada 30. decembra rīkojums Nr. 785 "Par nacionālās sporta bāzes statusa piešķiršanu sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Sporta komplekss "Zemgale"" Jelgavas ledus hallei". <https://likumi.lv/ta/id/224032>

Būtiskākais pakalpojumu saņēmējs ir Pašvaldība – JLSS, kas nodrošina treniņus tādos sporta veidos kā hokejs, daiļslidošana, šorttreks, sinhronā slidošana. SKZ ledus hallē tiek organizētas sacensības gan vietējā, gan starptautiskā līmenī, vasaras sezonā ledus halle tiek izmantota hokeja treniņometnēm.

Izvērtējumā secināts, ka Pašvaldības līdzdalība SKZ sniedz iedzīvotājiem pieejamību ledus sporta veidu izmantošanai, kā arī veicina šo sporta veidu attīstību kopumā. Izvērtējumā ir uzsvērtā Pašvaldības būtiskā loma SKZ darbībā, t.i., pakalpojumu pieejamības nodrošināšana JLSS⁷. Pateicoties lielajai ledus noslodzei, ko nodrošina JLSS, ar sportu saistītās izmaksas audzēkņiem, salīdzinot ar izmaksām privātajos sporta klubos, ir zemākas. Līdz ar to, kā norādīts Izvērtējumā, Pašvaldības līdzdalības saglabāšana SKZ ir nozīmīga, lai pakalpojumu noturētu pieejamu vietējiem iedzīvotājiem tieši cenas ziņā.

Pilnībā nododot SKZ sniegtos pakalpojumus privātā sektora tirgus dalībniekiem, būtiskākais risks būtu pakalpojumu cenu palielināšanās. Kā arī būtiska cenu paaugstināšana samazinātu JLSS audzēkņu skaitu. Tāpat, kā potenciāls risks tiek vērtēts, ka SKZ pakalpojumi energoresursu taupīšanas nolūkā būtu nepieejami vasaras sezonas laikā (kad SKZ nodrošina treniņometnes). Kā arī, ņemot vērā, ka pašlaik SKZ ir aktuālas kredītsaistības un tā darbojas ar zaudējumiem, nozīmīgs risks būtu tās maksātnespējas iestāšanās, kas pilnībā liegtu iespēju iedzīvotājiem izmantot ledus halles pakalpojumus un mazinātu sporta attīstību kopumā.

Attiecībā uz konkurenci tirgū Izvērtējumā secināts, ka SKZ darbība apgrūtina iespēju Pašvaldības teritorijā veidoties privātiem sporta klubiem ledus sporta veidos, kuri nodrošina pakalpojumus bērniem, jo izmaksu ziņā pakalpojumu nodrošināšana ir augstāka, kas savukārt jau pamatā ietekmē jaunu dalībnieku veidošanos tirgū. Izvērtējumā secināts, ka tieši samērīgā samaksa par dalību JLSS ļauj iesaistīties pēc iespējas lielākam audzēkņu skaitam, kas savukārt pozitīvi ietekmē ledus noslodzi un SKZ iespējas nosegt primārās izmaksas, lai tā spētu darboties. Ozolniekos esošā ledus halle “OZO Halle” pamatā pakalpojumu nodrošina privāto sporta klubu darbībai.

Tāpat Izvērtējumā secināts, ka Pašvaldības teritorijā nav citu pakalpojumu sniedzēju, kas nodrošina ledus halles darbību visa gada garumā. Līdz ar to secināts, ka šobrīd tirgū pastāv daļēja tirgus nepilnība VPIL 88.panta pirmās daļas 1.punkta izpratnē, jo vienīgi SKZ nodrošina šādu pakalpojumu visas sezonas garumā. Ziemas sezonas periodā papildus SKZ ledus hallei darbojas ZOC uzturētais āra publiskās slidošanas laukums, ko izmanto gan vietējie iedzīvotāji publiskās slidošanas laikā, gan JLSS audzēkņi, kā arī Ozolniekos esošā ledus halle “OZO halle”, kas atrodas aptuveni 5 km attālumā no SKZ.

KP ieskatā, ņemot vērā Izvērtējumā norādīto informāciju, SKZ darbība var tikt uzskatīta par atbilstošu VPIL 88.panta pirmās daļas 3. punktam tiktāl, cik SKZ pamatpakalpojums ir saistīts ar SKZ apsaimniekotajam infrastruktūras objektam (ledus hallei) piešķirto nacionālās sporta bāzes statusu un nepieciešamību nodrošināt šī statusa piešķiršanas mērķi⁸, vienlaikus jāņem vērā, ka Pašvaldībai nav izšķiroša ietekme (kontrolē) kapitālsabiedrībā.

Tomēr KP vērš Pašvaldības uzmanību uz Konkurences likuma 14.¹ pantā ietverto

⁷ Atbilstoši Jelgavas pilsētas domes 31.01.2013. saistošajiem noteikumiem Nr.13-3 “Dalības maksa par izglītības ieguvu Jelgavas valstspilsētas pašvaldības profesionālās ievirzes izglītības iestādēs” (skat. <https://likumi.lv/ta/id/254740>), ikmēneša dalības maksa audzēkņiem profesionālās ievirzes izglītības programmā ir 28,46 EUR. Demokrātisko cenu apjomu, salīdzinot, piemēram, ar privāto hokeju klubu izmaksām, kas ir ap 250-300 EUR mēnesī, palīdz noturēt lielais audzēkņu skaits, kas ir ap 400 bērniem un jauniešiem. Tā kā pakalpojumam ir augsts pieprasījums, ir stratēģiski svarīgi nodrošināt tā pieejamību iedzīvotājiem.

⁸ Saskaņā ar likumprojekta „Par nacionālās sporta bāzes statusu” anotācijā norādīto, šī statusa mērķis ir saglabāt Latvijas Republikas galvenās sporta bāzes un nodrošinātu tajās iespēju rīkot starptautiskas sporta sacensības, kā arī lai radītu apstākļus Latvijas sportistu sagatavošanai pasaules un Eiropas čempionātiem un citām starptautiskām sacensībām. Pieejama:

<http://titania.saeima.lv/LIVS/SaeimaLIVS.nsf/0/1AF33C7E6061F314C22573B8003BEDEC?OpenDocument>

konkurences neitralitātes principu, kura būtība ir nodrošināt, ka visām kapitālsabiedrībām (publiskām un privātām) jādarbojas vienlīdzīgas konkurences apstākļos. Attiecīgi, kapitālsabiedrības piederība publiskai personai vai publiskas personas iesaiste nedrīkst sniegt tai nepamatotas konkurences priekšrocības. Ņemot vērā SKZ 17.06.2015. apstiprināto statūtu 1.1. apakšpunktā norādīto, ka SKZ ir dibināta, lai sistemātiski, patstāvīgi veiktu atklātu saimniecisku darbību ar nolūku gūt peļņu, kā arī to, ka SKZ darbojas ar zaudējumiem, un kā norādīts Izvērtējumā, lai SKZ darbotos ar peļņu, piemēram, ledus laukuma nomas maksai būtu jābūt divreiz lielākai nekā tā ir šobrīd, KP aicina Pašvaldību rūpīgi vērtēt, vai tās iesaiste SKZ nerada kapitālsabiedrībai nepamatotas priekšrocības attiecībā pret citiem konkrēto pakalpojumu sniedzējiem, piemēram, Ozolniekos esošo ledus halli "OZO Halle", jo SKZ ilgstoša darbība ar zaudējumiem, Pašvaldībai esot daļas no šīs kapitālsabiedrības kapitāldaļu turētājiem, iespējami var radīt konkurences neitralitātes neievērošanas riskus.

Tāpat, ņemot vērā, ka konkrētā cenu līmeņa noteikšana atbilstoši iedzīvotāju maksātspējai tiek saistīta ar likumā "Par pašvaldībām" 15. panta pirmās daļas 6. punktā ietvertās funkcijas – veicināt iedzīvotāju veselīgu dzīvesveidu un sportu – izpildi, KP norāda, ka tās ieskatā, iespējams vērtēt risinājumu, ka konkrētā funkcija varētu tikt izpildīta, piemēram, Pašvaldībai nodrošinot finansiālu atbalstu (līdzfinansējumu) bērniem un jauniešiem, lai veicinātu to iespējas nodarboties ar ledus sporta veidiem, neatkarīgi no pakalpojuma sniedzēja piederības.

Kā arī, ņemot vērā, ka Pašvaldība ir 32,65 % SKZ kapitāldaļu turētāja, KP aicina Pašvaldību vērtēt nepieciešamību saglabāt līdzdalību SKZ, beidzoties aktīvajām kredītsaistībām. No likuma "Par pašvaldībām" izrietošās funkcijas izpilde – veicināt iedzīvotāju veselīgu dzīvesveidu un sportu – KP ieskatā, var tikt izpildīta citā veidā, t.sk., nepieciešamības gadījumā nodrošinot Pašvaldības līdzfinansējumu sporta interešu izglītības iegūšanai bērniem un jauniešiem nevis Pašvaldībai esot kapitāldaļu turētājā kapitālsabiedrībā.

Papildpakalpojumi

Kā SKZ papildpakalpojumi Izvērtējumā norādīti – telpu noma un inventāra noma.

Izvērtējumā secināts, ka telpu noma gan ilgtermiņā (SIA "Sports lukss" sporta preču veikalam "Hokeja pasaule" un kafejnīcai), gan īstermiņā (individuālu pasākumu organizēšanā) nodrošina racionālu un lietderīgu SKZ resursu izmantošanu, kas veicina SKZ maksātspēju. Tāpat pakalpojuma nodrošināšana nav saistīta ar atsevišķām investīcijām, telpas tiek uzturētas atbilstoši SKZ pamatpakalpojumu vajadzībām. Arī konkurences ziņā pakalpojums neveido būtisku ietekmi, jo tirgū ir pietiekami daudz citi gan publiskā, gan privātā sektora dalībnieki, kas nodrošina iespēju nomāt telpas gan ilgtermiņā, gan īstermiņā. Arī inventāra nomas pakalpojumi (slidu un nūju noma) ir cieši saistīti ar SKZ pamatdarbību, racionāli un lietderīgi izmantojot pieejamos resursus. Tā kā nodrošinātie pakalpojumi ir par maksu, tie veicina SKZ pozitīvu finanšu plūsmu. Pašlaik arī pakalpojumi neprasa papildus investīcijas no SKZ puses, tomēr potenciālas investīcijas radīsies tad, kad pašreizējais inventārs būs zaudējis savu kvalitāti. Tāpat pakalpojumi nerada nozīmīgu konkurenci tirgū, cenas ziņā pakalpojumi tiek nodrošināti par līdzīgu maksu kā citiem pakalpojuma sniedzējiem, t.sk. ārpus Pašvaldības teritorijas.

Attiecībā uz SKZ sniegtajiem telpu nomas pakalpojumiem KP norāda, ka tās ieskatā, šie pakalpojumi var tikt vērtēti kā saistītie pakalpojumi ar SKZ sniegto pamatpakalpojumu – sporta objekta (ledus halles) uzturēšanu, līdz ar to, sniedzot šos pakalpojumus, SKZ racionāli un lietderīgi izmanto savā rīcībā esošo infrastruktūru un resursus, kas paredzēti pamatpakalpojuma sniegšanai.

Tāpat arī inventāra nomas pakalpojumi var tikt uzskatīti par saistītiem ar SKZ sniegto pamatpakalpojumu, piedāvājot iedzīvotājiem, kas vēlas izmantot ledus halli, piemēram, publiskās slidošanas laikā, nepieciešamo inventāru.

Noslēgumā KP aicina Pašvaldību un kapitālsabiedrību regulāri veikt konkurences neitralitātes risku novērtējumu⁹, konsultējoties ar komersantus pārstāvošām biedrībām vai nodibinājumiem (t.sk. pašiem komersantiem), tādējādi novērtējumā gūstot vispilnīgāko un visaptverošāko informāciju. KP norāda, ka minētais konkurences neitralitātes pārkāpumu risku novērtējums ir atzīstams par būtisku ekonomiskā izvērtējuma sastāvdaļu, ar kura palīdzību publiskai personai ir iespējams ne tikai identificēt iespējamās konkurences neitralitātes pārkāpumu riskus, bet arī tos novērst.

Priekšsēdētājs

J. Gaiķis

⁹ Sīkāka informācija pieejama Konkurences neitralitātes izvērtēšanas vadlīnijās. Pieejamas: https://ej.uz/konkurences_neitralitate